

Використана література:

1. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И. А. Зимняя. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 20 с.
2. Кузьмінський А. І. Наукові засади методичної підготовки майбутнього вчителя математики : монографія / А. І. Кузьмінський, Н. А. Тарасенкова, І. А. Акуленко. – Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2009. – 320 с.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Освіта України. – 2001. – № 29. – С. 4-6 // Ліга-Закон : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/U347_02.html
4. Скибицкий Э. Г. Методика профессионального обучения : учеб. пособие / Э. Г. Скибицкий, И. Э. Толстова, В. Г. Шефель. – Новосибирск : НГАУ, 2008. – 166 с.
5. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций / А. В. Хуторской // Интернет-журнал “Эйдос” : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>
6. Чернова Ю. К. Технология реализации компетентностного подхода в образовании и в производственной деятельности : монография / Ю. К. Чернова, О. И. Антипова. – Самара : СНЦ РАН, 2009. – 286 с.

Таточенко В. И. Формирование методической компетентности будущих учителей математики как дополнение образовательных, инновационных направлений реализации современных целей образования.

В статье рассмотрены некоторые аспекты формирования методической компетентности будущих учителей математики как дополнение образовательных, инновационных направлений реализации современных целей образования.

Ключевые слова: формирование, методическая компетентность, образовательные инновационные направления, современные цели образования.

Tatochenko V. I. Formation of methodological competence of future teachers of mathematics in addition innovative educational trends of contemporary educational purposes.

This article discusses some aspects of methodological competence of future teachers of mathematics in addition innovative educational trends of contemporary educational purposes.

Keywords: formation, methodical competence, innovative educational trends, current aims of education.

УДК 378.147

**Удовиченко Г. А.
Бердянський державний педагогічний університет**

**РОЗВИТОК СУБ'ЄКТНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ
ІМІТАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті досліджуються механізми розвитку суб'єктної позиції майбутнього вчителя початкової школи у процесі застосування імітаційних технологій Автор здійснює спробу визначити основні змістові характеристики досліджуваного поняття.

Ключові слова: суб'єкт, суб'єктна позиція, мотивація, фахова компетентність.

Головною метою сучасної освіти є створення умов для розвитку й самореалізації кожної особистості як громадянина України. Тому пріоритетним напрямком державної політики в сучасній освіті є формування особистості майбутнього фахівця як суб'єкта навчання. Оскільки основна увага науковців тепер сконцентрована не стільки на предметному змісті, природно постає проблема розвитку суб'єктної позиції студентів, їх

зацікавленість і заохочення до досягнення знань та опанування необхідними фаховими компетентностями. У реалізації останньої важлива роль відводиться викладачу, який формує майбутній потенціал гуманного суспільства й спроможний до інноваційної професійної діяльності. Тому проблема застосування імітаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи є однією з актуальних у системі сучасної професійної підготовки фахівців, бо тісно пов'язана з формуванням у студентів суб'єктної позиції, яка впливає на якість засвоєних ними знань та розвиток фахових умінь та навичок.

Метою статті є дослідження механізмів розвитку суб'єктної позиції майбутнього вчителя початкової школи у процесі застосування імітаційних технологій.

Вихідними передумовами публікації є науково-методичні дослідження психолого-педагогічних засад професійної діяльності вчителя, а саме: удосконалення навчально-пізнавального процесу у вищих навчальних закладах освіти (В. Бондар, С. Гончаренко, О. Мороз, В. Лозова та інші), формування творчої активності студентів, професійних якостей майбутніх фахівців, готовності до різних видів діяльності (С. Беспалько, В. Борисов, Л. Гусак, В. Зілкевічус, В. Король, С. Кучеренко та інші), впровадження компетентнісного підходу в зміст професійної діяльності (В. Бондар, І. Зимня, В. Кальней, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський, С. Шишов та інші), особливостей формування мотиваційної сфери студентів ВНЗ (О. Алексюк, С. Архангельський, І. Зайцева, Є. Ільїн, В. Каган та інші), професійного розвитку студентів університетів (А. Алексюк, Р. Бибріх, О. Глузман, І. Зязюн, Л. Калініна, Ю. Кокін, Є. Павлютенков, О. Пехота, С. Сисоєва, Н. Токар та інші), впровадження технологічного підходу в професійну освіту (В. Беспалько, В. Бондарь, К. Баханов, С. Бондар, М. Гриньова, І. Дичківська, В. Євдокимов, М. Кларин, О. Кішко, Л. Коваль, О. Комар, Т. Назарова, А. Нісімчук, О. Падалка, В. Паламарчук, О. Пехота, В. Петюков, Л. Пироженко, І. Прокопенко, О. Пометун, І. Прокопенко, П. Сікорський, Г. Селевко, С. Сисоєва, І. Смолюк, Д. Чернилевський, І. Шапошнікова та інші).

Метою фахової підготовки, згідно вимог освітньо-кваліфікаційній характеристиці Галузевого стандарту підготовки фахівців початкового навчання, стають не лише знання, вміння та навички, але й засвоєння цілісного досвіду розв'язання проблем, успішне вирішення функціональних задач, які складають сутність педагогічної діяльності, тобто формування фахових компетентностей.

Як зазначає О. Савченко [2], компетентність – це не лише синтез результатів сумлінного й систематичного навчання в аудиторії в співпраці з викладачами, а й самоосвіту, життєвий досвід, ставлення до майбутньої професії. Компетентність, є наслідком саморозвитку індивіда, його професійного і особистісного розвитку, наслідком самоорганізації й узагальнення діяльнісного та особистісного досвіду. Тому процес професійної підготовки, побудований на засадах компетентнісного підходу, неможливий без формування суб'єктної позиції студента як майбутнього фахівця. Саме тому суб'єктна позиція є внутрішнім стрижнем професійного становлення компетентного, конкурентноздатного фахівця [3].

У сучасній психології та педагогіці поняття “суб'єкт” розглядається, в основному, у двох значеннях: як суб'єкт діяльності, здатний її освоїти і творчо перетворити, і як суб'єкт життя, внутрішнього (душевного) світу, здатний вибудовувати стратегію і тактику своєї життєдіяльності. Внутрішня організація суб'єкта включає в себе такі психологічні структури, які забезпечують можливість людині реалізувати себе як справжнього творця й розпорядника своєї власної життєдіяльності: спонукання, орієнтації, планування, організацію й спрямованість діяльності, механізми її регуляції й способи здійснення й т.д.

Необхідною умовою становлення й розвитку суб'єктної позиції, актуалізації прагнення студентів у професії виступає усвідомленість професійного вибору “хочу працювати за спеціальністю, що отриманою”. На етапі вузівської підготовки мотиви, що свідчать про дійсну професійну спрямованість вибору професії, стають основою розвитку суб'єктних якостей особистості.

Іншою важливою умовою розвитку суб'єктної позиції студента є наявність мотивації досягнення, що надає стимулюючу дію на протікання розумових процесів, мобілізуючи творчі сили особистості на пошук і вирішення професійних завдань. Інтегральним показником мотивації може служити пізнавальний інтерес студентів до фахових і загальних дисциплін, до професійної діяльності в цілому [4].

Внутрішні навчально-пізнавальні мотиви зумовлюють у студента бажання не тільки засвоїти певний обсяг знань, але й прагнення до самоосвіти. Тому формування навчально-пізнавальних мотивів – це головна умова підготовки майбутніх фахівців різних сфер суспільного життя.

Формування суб'єктної позиції студента, на наш погляд, поетапний, керований процес, який значною мірою залежить від зміни позиції й ролі викладача в залежності від розвитку суб'єктності майбутнього фахівця. Спочатку студент повинен придбати певний досвід організації діяльності під керівництвом викладача, потім він самостійно організовує свою діяльність, приймаючи самостійні рішення, робить обґрунтований вибір своїх дій. На останніх етапах професійної підготовки дуже важливо, щоб студент придбав досвід навчання інших людей, тобто однокурсників або молодших студентів.

Наведемо коротку характеристику основних імітаційних технологій навчання, які, на нашу думку, найбільш доцільно використовувати у процесі розвитку суб'єктивної позиції майбутніх учителів початкової школи.

Аналіз конкретних ситуацій – ефективний метод активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, що характеризується такими ознаками: наявністю конкретної ситуації, розробкою колективом (підгрупами або індивідуально) варіантів розв'язання ситуацій, публічним захистом розроблених варіантів рішень ситуацій із подальшим опануванням, підведенням підсумків і оцінкою результатів. Він дає можливість студентам вирішувати певні завдання на основі наявних знань, що передбачає самостійну розробку студентами механізму й способу вирішення тієї чи іншої проблеми;

Стажування з виконанням посадової ролі – метод активного навчання контекстного типу, за якого “моделлю” виступає сама дійсність, а імітація стосується переважно виконання ролі (посади). Головна умова стажування – виконання під контролем її організатора певних дій у реальних виробничих умовах, що забезпечує якнайповніше наближення процесу навчання у ВНЗ до майбутньої професійної діяльності.

Імітаційний тренінг спрямований на відпрацювання певних навичок і структурування відповідних знань учасників цілеспрямовано створеної тимчасової групи, де студент має можливість переконатися в правильності власного професійного вибору, психологічно підготуватися до виконання складних обов'язків учителя. Це навчання на основі конструювання, що припускає використання творчості та фантазії студентів, уміння їх обговорювати проблему з різних позицій. При цій формі викладач виступає в ролі консультанта, надає допомогу в разі необхідності, але при цьому активно не керує діяльністю студентів

Розігрування ролей (інсценування) є ігровим способом аналізу конкретних ситуацій, в основі яких лежать проблеми взаємостосунків у колективі, проблеми вдосконалення стилю й методів управління навчальним процесом. Цей метод активного навчання контекстного типу направлена на розвиток поведінкових умінь як професійного, так і соціального характеру і припускає введення певних елементів театралізування, оскільки подання ситуації, її аналіз і ухвалення рішень здійснюються в особах. У ролі матеріалів для розігрування ролей виступають, як правило, типові професійні ситуації, у процесі вирішення яких формуються професійні навички й уміння майбутніх учителів, тобто відбувається відпрацювання дій гравців у заданих умовах. Розігрування ролей – більш простий, ніж дидактична гра, метод навчання за характером імітованої ситуації, кількістю дійових осіб, однозначністю схвалюваних рішень, контролю ситуації та поведінки дійових осіб як з боку викладача, так і в аспекті тривалості заняття.

Ігрове проектування є практичним заняттям, сутністю якого полягає в розробці різних видів проектів в ігрових умовах, де максимально відтворюють реальність. Цей

метод характеризується високим ступенем поєднання індивідуальної та групової роботи студентів. Створення загального для групи проекту вимагає, з одного боку, знання кожним технології процесу проектування, а з іншою – умінь спілкуватися і підтримувати взаємини між учасниками проекту для рішення професійних питань. Ігрове проектування може перейти в реальне, якщо його результатом буде рішення конкретної практичної проблеми, а сам процес буде перенесено в умови реального навчального процесу школи.

Дидактична гра – це форма організації цілеспрямованої взаємодії всіх її учасників, що динамічно розвивається при педагогічному керівництві; її метою є формування у студентів умінь вже в процесі навчання у вищому навчальному закладі поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю. Характерними ознаками дидактичної гри є моделювання ситуації навчального характеру та прийняття навчально-виховних рішень, розподіл ролей між учасниками гри, різноманіття рольових цілей при виробленні рішення, взаємодія учасників гри, наявність спільної мети, колективне прийняття рішень; багатоальтернативність рішень; наявність системи індивідуального чи групового оцінювання діяльності учасників гри [6].

Використання дидактичної гри в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сприяє активному оволодінню системою вмінь і навичок, зокрема, керувати навчально-виховним процесом, розв'язувати педагогічні завдання на практиці, дбати про встановлення доброзичливих, товариських стосунків між учнями, застосовувати найдоцільніші методи і прийоми їх навчання та виховання.

Отже, технології активного навчання розвивають здібності майбутнього вчителя початкової школи щодо пошуку шляхів життєво-професійного зростання, стимулюють його активність, вибірковість, творчі устремління. Ці технології дозволяють розвивати індивідуальність, авторство, суб'єктивність особистісної позиції, вихід за межі заданої діяльності, вироблення перспектив подальшого саморозвитку, надають діяльності неповторне, особистісне своєрідність, формують спосіб особистісного і професійного існування людини, дозволяють посилити суб'єктні характеристики студента.

Висновки. Освіта повинна мати зорієнтовану спрямованість, внаслідок чого знання, вміння та навички перетворюються з мети навчання на засіб розвитку пізнавальних і особистісних якостей студента, а сам студент – на суб'єкт свого розвитку. Тільки на основі внутрішньої мотивації навчання можливий успішний розвиток здібностей, створення сприятливих умов для прояву особистості. Але слід зазначити, що в умовах традиційної системи навчання у педагогічних ВНЗ відбувається, на жаль, і до сьогодні тяжіння процесу підготовки фахівців до суто просвітницької функції освіти. Тому перспективним убачається розробка методичних рекомендацій щодо застосування імітаційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Використана література :

1. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій / [Пехота О. М., В.Д. Будак, А. М. Старева] ; под ред. І. А. Зязюна. – К. : Видавництво А.С.К., 2003. – 240 с.
2. Савченко О. Я. Підготовка вчителя в контексті інновацій шкільної освіти / Савченко О. Я. // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 17. – Вип. 2. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – С. 3-9.
3. Севастюк М. С. Становлення суб'єктності майбутнього вчителя початкової школи як фактору формування його професійної компетентності / Севастюк М. С. // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 13. – Вип. 6. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – С. 174-179.
4. Филиппова А. Р. Формирование субъектной позиции педагога в процессе профессиональной подготовки в вузе / А. Р. Филиппова // Психолого-педагогические аспекты проблемы качества образования в системе общей и профессиональной школы : сб. науч. матер. четвертой окружной науч.-практ. конф. «знаменские чтения» : в 2 ч. – Сургут : РИОСурГПИ, 2005. – Ч.1. – С. 93-99.
5. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе / Д. В. Чернилевский. – М. : Юнити-Дана, 2002. – 437с.
6. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. / П. М. Щербань – К. : Вища шк., 2004. – 207 с. : іл.

Удовиченко А. А. Имитационные технологии в профессиональной подготовке будущих учителей иностранного языка в начальной школе.

В статье рассматриваются механизмы становления субъектной позиции будущих учителей начальной школы в процессе использования имитационных технологий. Автор делает попытку определить основные содержательные характеристики исследуемого понятия.

Ключевые слова: субъектность, субъектная позиция, мотивация, профессиональная компетентность.

Udovichenko A. A. Imitating technologies in vocational training the future teachers of foreign language in an primary school

In the article mechanisms of becoming subject position of the future primary school teachers in the process of use of imitating technologies. An author gives it a shot to define basic rich in content descriptions of the explored concept.

Keywords: subject, subject position, motivation, professional competence, imitating technologies.

УДК 004.002.56:[53.084.86+664]

Форосяна Н. П., Шаповал С. Л., Романенко Р. П.
Київський національний торговельно-економічний університет,
Піскун О. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**ВИКОРИСТАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОГО ВИМІРЮВАЛЬНОГО
КОМПЮТЕРНОГО ПРИЛАДУ (УВКП) У ДОСЛІДЖЕННЯХ
ТЕПЛОФІЗИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ**

Для підвищення якості вивчення дисципліни “Теплотехніка” студентами-технологами Київського національного торговельно-економічного університету було запроваджено використання УВКП для наукових досліджень з визначення теплофізичних характеристик (ТФХ) харчових продуктів в режимі охолодження і нагрівання (розраховувались коефіцієнти теплопровідності з використанням теорії подібності). Особливу увагу приділено так званому “фазовому переходу другого роду” та створенню його фізико-математичної моделі. Отримані результати добре узгоджуються із дослідженнями проведеними в наукових центрах України, Росії, Білорусії.

Ключові слова: фізичний експеримент, вимірювальний прилад, теплофізичні характеристики, харчові продукти.

У навчальних курсах дисципліни “Теплотехніка” значна увага приділена її теоретичним основам. Надання ж теоретичному курсу більш прикладного характеру з вивчення та дослідження теплофізичних характеристик (ТФХ), на наш погляд, є актуальним з точки зору ефективності і якості вивчення матеріалу. Завдяки рейтинговій системі оцінювання знань студентів на сьогодні є можливим виокремити зацікавлених студентів до наукових досліджень з надання їм відповідних балів за їх наукову роботу. Запровадження конкурентноспроможних інноваційних методів дослідження ТФХ харчових продуктів до навчального процесу дозволить підвищити інтерес до дисципліни і якості її вивчення.

Метою статті є виклад одного з інноваційних методів дослідження теплофізичних характеристик (ТФХ) харчових продуктів студентами-технологами на базі УВКП при вивченні дисципліни “Теплотехніка”.

Вимірювання ТФХ різних вологомистких матеріалів проводиться багато десятиліть, але проблема залишається актуальною і на сьогодні. За роки проведення експериментів з визначення ТФХ створено багато установок і написано відповідних методик. При вимірюванні рівноважних характеристик найбільшого розповсюдження отримали методи: